

„Call for papers“

Začiatkom roka 2022 OZ Progresívne fórum a Friedrich Ebert Stiftung, Zastúpenie v Slovenskej republike pripravuje vydať publikáciu s názvom **„Ako reštartovať Slovensko? O náprave ekonomiky a spoločnosti po pandémie a konzervatívno-liberálnej vláde. Sociálno-demokratické východiská.“** Jej cieľom je a) analyzovať dôsledky tohto kritického obdobia zo socio-ekonomického a politicko-zahranično-politického hľadiska, b) pokúsiť sa sformulovať sociálno-demokratické východiská z krízy. Publikácia bude nadväzovať na publikáciu *Solidárne, ekologické a moderné Slovensko*, (FES 2020), ktorá hodnotila dlhodobejšiu perspektívu sociálno-demokratického smerovania štátu, ale na rozdiel od nej bude formulovať východiská pre aktuálne politiky, v prípade, že vládna moc bude ochotná presadzovať sociálno-demokratické hodnoty.

V súvislosti s tým Vás pozývame zapojiť sa do tohto projektu prostredníctvom Vášho honorovaného príspevku a dúfame, že sa rozhodnete podieľať sa na ňom. Ak áno, prosíme, aby ste postupovali nasledovne:

1. Zvolili si niektorý z nižšie uvedených okruhov, či tém.
2. Odoslali krátky abstrakt vášho príspevku do konca apríla 2021 pre potreby zostavovateľov publikácie na adresu: info@fes.sk.
3. Odoslali príspevok do konca septembra 2021. Rozsah príspevku by nemal prekročiť 20 strán vrátane odkazov na literatúru a poznámok (typ písma Times New Roman, veľkosť 12).

Okruhy a témy:

1. Pandémia a vládnutie, ktoré vyústilo do krízy, mali za následok závažné spoločenské dôsledky.

Medzi najdôležitejšie patria sociálne dôsledky pandémie. Prehĺbili sa existujúce sociálne nerovnosti, nerovnosti medzi spoločenskými triedami a etnické rozdiely. Zhoršilo sa postavenie Rómov, čo nesúvisí iba s inštitucionálnym rasizmom, ale aj s obmedzením

pracovných príležitostí pre pozície rozšírené medzi príslušníkmi uvedenej komunity. Zhoršila sa taktiež rovnosť príležitostí podľa úrovne vzdelania, príslušnosti k väčšinovej-menšinovej populácii, podľa pohlavia, veku, ale aj postavenia v rodine. Bohatí, vzdelaní muži prežili pandémiu lepšie. Vzrástol podiel ľudí žijúcich v riziku chudoby, čo prehĺbilo polarizáciu na sociálnom základe.

Rast nezamestnanosti a pokles príjmov domácností na jednej strane a rozsah zadlženosti sektora domácností má resp. bude mať vážne dôsledky: osobné bankroty, kolaps hypotekárnych úverov, ktorý je aj dôsledkom nedostupnosti nájomného (nielen sociálneho) bývania. Po ukončení odkladov splátok úverov môže dôjsť k exekúciám s vážnymi sociálnymi dopadmi (bezdomovectvo, atď.)

Vláda I. Matoviča porušila sociálny dialóg, oslabilo postavenie zástupcov zamestnancov zmenou zloženia tripartity, zrušením extenzity kolektívnych zmlúv oslabilo postavenie zamestnancov na podnikovej úrovni, vyšla zamestnávateľom v ústrety nielen pri rokovaní o minimálnej mzde, ale umožnila im ukončenie pracovného pomeru po dosiahnutí určitej vekovej hranice, atď. Aké môžu byť politické dôsledky spochybnenia existujúcich rámcov sociálneho dialógu?

Pandémia vystavila účet slovenskému zdravotníctvu, ktorý si staré vlády nepripúšťali, resp. vláda I. Matoviča využívala ako ospravedlnenie nezvládnutého boja s pandémiou. Pandémia znížila úroveň zdravotnej nekovidovej starostlivosti a predpokladáme, že prispeje k ešte väčšej chorobnosti na Slovensku.

Rovnako bol vystavený účet aj úrovni vzdelávacieho systému, ktorá v dôsledku pandémie ešte hlbšie poklesla. Najviac je postihnuté základné vzdelanie a osobitne vzdelávanie detí v zlých sociálnych podmienkach ako i stredoškolské vzdelávanie, kde sa dokonca upustilo od riadnych maturitných skúšok.

Pandémia nepriaznivo zasiahla aj kultúru. Nejde len o to, že kultúrne inštitúcie a nositelia kultúry sa dostali do finančných ťažkostí, ale napriek inovatívnym spôsobom ako sa kontaktovať s užívateľmi kultúrnej produkcie, pôsobenie kultúry na formovaní spoločnosti sa výrazne oslabilo a bude mať dôsledky na kultúrnej úrovni spoločnosti. Postihnuté nie sú len rôzne odvetvia umenia, ale aj starostlivosť o ochranu pamiatok a kultúrneho dedičstva.

Obmedzenie priestoru pre verejné aktivity zároveň prispelo k atomizácii slovenskej spoločnosti, keďže sa zredukovali možnosti riešiť aktuálne sociálne a politické konflikty na pôde inštitúcií a nástrojmi štandardnými pre podmienky liberálnej demokracie.

2. Ekonomické dôsledky pandémie sa odrážajú na poklese HDP, raste dlhu štátu, poklese zamestnanosti a na dopadoch na podnikateľskú sféru.

- a) Pandemické ekonomické podporné opatrenia vlády sú nedostatočné, zle nastavené, neskoro realizované, nepokrývajúce všetkých, ktorí pandémiou utrpeli.
- b) Dopady na podnikateľskú sféru sú diferencované podľa veľkosti (veľké podniky vs. MSP a mikropodniky), odvetvia (najviac postihnutý cestovný ruch), pomoci štátu a pod.. Kritika pomoci štátu.
- c) Zadlženosť podnikovej sféry prináša riziká pre finančný sektor (tzv. zombie firms) a možnosť rastu bankrotov zase ďalší rast nezamestnanosti. Regionálne rozdiely v nezamestnanosti pretrvávajú. Pokračovanie v starej politike investičných stimulov. Ignorovanie lokálneho rozvoja v kompetencii samosprávnych orgánov.
- d) Ako sa vyhnúť chybnéj reštriktívnej politike z obdobia Veľkej recesie: aká finančná politika? Dlhová brzda vs. daňová brzda a daňová reforma E. Hegera.

3. Politické dôsledky pandémie a prijímaných opatrení na kvalitu právneho štátu a demokracie na Slovensku. Ohrozovanie zahranično-politickej prestíže SR.

Pandémia úzko súvisí s vývojom situácie v oblasti ľudských práv. Do akej miery môžu opatrenia, koncipované ako dočasné, pretrvať aj po skončení pandémie a zmeniť charakter politického režimu? Mení sa náš politický systém v dôsledku prijímaných opatrení a spôsobu, ako sa prijímajú, na autoritársky?

Z boja proti korupcii sa stal prostriedok politického zápasu a tlaku na justíciu. Možno v tomto prípade hovoriť o zneužívaní trestného práva a spájaní trestného práva s politikou?

V dôsledku zmeny vlády prechádza spoločnosť inštitucionálnymi zmenami. Posilňujú sa konzervatívne prvky (väčšia podpora kresťanských a konzervatívnych inštitúcií a snaha o presadzovanie ich agendy) a stráca sa agenda sociálnodemokratických hodnôt, čo súvisí aj s oslabením KOZ.

Aký je vplyv pandémie a politiky súčasnej vlády SR na zahranično-politickú reputáciu SR? Do akej miery ovplyvnila pandémie postavenie EÚ v globálnej politike ako aj vo vzťahu k členským štátom? Je ohrozená ďalšia existencia EÚ, alebo pandémie prispieva k jej konsolidácii?

Progresívne fórum je občianske združenie, podporujúce od roku 2005 rozvoj progresívnej spoločnosti na Slovensku, ktorá sa identifikuje so základnými európskymi hodnotami s dôrazom na demokraciu, ľudskú dôstojnosť a solidaritu.

Friedrich Ebert Stiftung je najstaršou politickou nadáciou Nemecka (1925) s poslaním presadzovať demokratický a sociálne spravodlivý charakter spoločnosti.